

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację«”

(COM(2020) 456 final)

„Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Budżet UE napędza plan odbudowy Europy«”

(COM(2020) 442 final)

„Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie pandemii COVID-19”

(COM(2020) 441 final/2 – 2020/0111 (NLE))

„Zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027”

(COM(2020) 443 final – 2018/0166 (APP))

„Zmieniony wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej”

(COM(2020) 445 final – 2018/0135 (CNS))

„Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (UE, EURATOM) nr 1311/2013 określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020”

(COM(2020) 446 final – 2020/0109 (APP))

„Zmieniony wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji »Horyzont Europa« oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie, decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji »Horyzont Europa«, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia na podstawie planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013”

(COM(2020) 459 final – 2018/0224 COD)

(2020/C 364/17)

Sprawozdawca generalny: **Petru Sorin DANDEA**

Sprawozdawca generalny: **Tommaso DI FAZIO**

Sprawozdawca generalny: **Petr ZAHRADNÍK**

Wnioski o konsultację	Parlament Europejski, 17.6.2020 (COM(2020) 459 final – 2018/0224 COD) Rada Unii Europejskiej, 10.6.2020 (COM(2020) 459 final – 2018/0224 COD) Komisja Europejska, 17.6.2020: COM(2020) 441 final/2 – 2020/0111 (NLE) COM(2020) 442 final COM(2020) 443 final – 2018/0166 (APP) Komisja Europejska, 2.7.2020: COM(2020) 445 final – 2018/0135 (CNS) COM(2020) 446 final – 2020/0109 (APP) COM(2020) 456 final
Podstawa prawna	Art. 43 ust. 2, art. 173 ust. 3, art. 182 ust. 1, art. 188 i 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Decyzja Prezydium	9.6.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	16.7.2020
Sesja plenarna nr	553
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	206/4/5

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES jest świadomy poważnych gospodarczych i społecznych konsekwencji pandemii COVID-19 dla wszystkich państw członkowskich. Dlatego też zdecydowanie popiera wniosek Komisji – Next Generation EU – jako konkretne narzędzie szybkiej i skutecznej odbudowy. Komisja wzięła pod uwagę gospodarcze i społeczne asymetrie spowodowane środkami przyjętymi po kryzysie z 2008 r. i za podstawę swoich działań przyjęła zasadę solidarności między wszystkimi państwami bez wyjątku. Komisja powraca do podstawowych wartości Unii Europejskiej zapisanych w traktacie założycielskim, który stanowczo wdraża.

1.2. EKES doskonale zdaje sobie sprawę z nadzwyczajnej i poważnej sytuacji gospodarczej wywołanej pandemią i pochwała zbiór środków przyjętych w celu złagodzenia negatywnego wpływu na wyniki gospodarcze. Skutki są różne – obejmują nie tylko bezprecedensowy wstrząs popytowy i zmniejszenie płynności, ale także zawieszenie łańcuchów dostaw oraz poważne trudności po stronie podaży, w przypadku której łańcuchy dostaw zostały przerwane i wiele przedsiębiorstw stanęło w obliczu problemów z elementami składowymi, pracownikami, surowcami itp. i z tego powodu musiało zatrzymać swoje procesy produkcyjne. W tym kontekście przewidziane środki również muszą być niezwykle i EKES wzywa, aby były one bardzo kompleksowe.

1.3. Dlatego EKES z zadowoleniem przyjmuje decyzję, by zapewnić Unii solidne narzędzie finansowe umożliwiające wszystkim państwom członkowskim szybką i skuteczną odbudowę gospodarczą i społeczną. EKES przychylnie odnosi się również do decyzji Komisji o zapewnieniu nadzwyczajnemu funduszowi odbudowy wszystkiego, co jest niezbędne do ożywienia unijnej gospodarki, a ponadto do ugruntowania jej konkurencyjnej pozycji na poziomie światowym – wraz z osiągnięciami społecznymi charakterystycznymi dla Unii Europejskiej, które także muszą pozostać podstawowym celem.

1.4. EKES bardzo pozytywnie postrzega dwie główne decyzje Komisji. Pierwszą jest wprowadzenie za pośrednictwem wieloletnich ram finansowych nadzwyczajnego instrumentu finansowego na rzecz odbudowy. Wieloletnie ramy finansowe są narzędziem, którego przepisy proceduralne są akceptowane przez wszystkie państwa członkowskie, który sprawnie działa od długiego czasu i jest zatem w pełni funkcjonalny. Drugą główną decyzją jest zwiększenie wspólnego długu, który będzie spłacany przez długi okres, i zapobieżenie sytuacji, w której nadzwyczajne obciążenie finansowe w krótkim czasie obarczyłoby bezpośrednio państwa członkowskie, które bez wyjątku w większym lub mniejszym stopniu ponoszą negatywne gospodarcze i społeczne skutki pandemii.

1.5. Ta druga decyzja spowodowała, że Komisja zwróciła się o pozwolenie na skorzystanie z wysokiego ratingu kredytowego Unii Europejskiej na rynku finansowym w celu zaciągnięcia, w kolejnych transzach, wspólnych pożyczek europejskich o niskich stopach procentowych dla wszystkich państw członkowskich na bardzo długi okres. Te nakłady finansowe muszą pomóc w możliwie najszybszym ożywieniu europejskiej gospodarki, przywróceniu zaufania oraz zbudowaniu bardziej zrównoważonej i sprawiedliwszej Unii.

1.6. EKES przychylnie odnosi się do tych dwóch przyjętych kluczowych decyzji, ponieważ – jak wielokrotnie stwierdzono w przedstawionych dokumentach ustawodawczych i nieustawodawczych – gospodarki państw członkowskich nie mogą dłużej samodzielnie opierać się szkodliwym skutkom kryzysu, gdyż są od siebie w dużym stopniu zależne ze względu na wieloletnią konsolidację jednolitego rynku, która wywarła pozytywny skutek zamierzony przez założycieli UE i sygnatariuszy traktatów założycielskich.

1.7. Ogólnie rzecz biorąc, w szerszym kontekście całych WRF program Next Generation EU wskazuje sposób, w jaki można uruchomić i wykorzystać wspólne zasoby finansowe UE w przyszłości. Ponadto łączna kwota 750 mld EUR może wydawać się ogromna, ale z pewnością nie przekracza środków gospodarczych UE (odpowiada zaledwie 4,1 % unijnego PKB z 2019 r.) i może zostać w pełni spłacona do 2058 r.

1.8. EKES docenia innowacyjne i oryginalne podejście, jakie Komisja Europejska przyjmuje w celu zwiększenia bazy podatkowej UE z 1,1 % unijnego PKB do około 1,7 % w ujęciu porównawczym lub, jeżeli w przyszłości zajdzie taka potrzeba, nawet do wyższego poziomu. EKES uważa tę reakcję za wskazanie nowoczesnego sposobu, w jaki można uruchomić i wykorzystać wspólne zasoby finansowe UE w przyszłości.

1.9. EKES z dużym zadowoleniem przyjmuje, że nowo zaproponowany instrument powinien być ściśle koordynowany z procesem europejskiego semestru, który dowiódł swojej skuteczności, i popiera propozycję, aby państwa członkowskie określiły swoje potrzeby w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności.

1.10. EKES z zadowoleniem przyjmuje zatem wniosek Komisji dotyczący budżetu UE, w ramach którego planuje się wprowadzenie dodatkowych rzeczywistych zasobów własnych opartych na różnych rodzajach podatku (dochody z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, opodatkowanie gospodarki cyfrowej, dochody dużych przedsiębiorstw). W szczególności EKES zwraca uwagę, że ogromnemu wsparciu finansowemu, które jest niezbędne państwom członkowskim UE do przezwyciężenia kryzysu gospodarczego, powinien towarzyszyć ambitniejszy projekt reformy fiskalnej – unia fiskalna – mający na celu ustanowienie zharmonizowanego systemu podatkowego opartego na zasadach uczciwej konkurencji i solidarności oraz uniknięcie istniejących w państwach UE zakłóceń i dyskryminacji, które doprowadziły do oportunistycznego zachowania zarówno państw, jak i pojedynczych podatników, i osłabiły integralność jednolitego rynku.

1.11. EKES wzywa Komisję Europejską do przygotowania cieszącego się dużym poparciem i opartego na konsensusie dokumentu bazowego na temat własnych zasobów finansowych UE; EKES jest świadomy długich ram czasowych, w jakich należy spłacić środki w ramach Next Generation EU, ale zwraca uwagę, że ostateczne rozwiązanie dotyczące zasobów własnych musi zostać przyjęte na długo przed tą datą.

1.12. EKES stanowczo wzywa, by środki zaproponowane przez Komisję zostały możliwie najszybciej wprowadzone, przy czym aspekt czasowy ma w tym kontekście zasadnicze znaczenie. W związku z tym apeluje do Rady o pilne osiągnięcie konsensusu poprzez przekonanie tych państw członkowskich, które obecnie sprzeciwiają się planowi, o wartości jedności i spójności w tym trudnym czasie i przypomnienie im, że wszystkie państwa bez wyjątku są gospodarczo i społecznie współzależne.

1.13. Ponadto EKES pragnie zauważyć, że kryzys po raz kolejny uwydatnił potrzebę przyspieszenia reform prowadzonych na rzecz strefy euro i przezwyciężenia ograniczeń, które nadal uniemożliwiają prawdziwą integrację gospodarczą, społeczną, podatkową i polityczną. EKES zwracał już na to uwagę podczas poprzedniego kryzysu finansowego, który wybuchł w 2008 r.

2. Streszczenie wniosku Komisji

2.1. W reakcji na pandemię COVID-19 oraz jej bezpośrednie skutki gospodarcze i społeczne Komisja Europejska w dniu 27 czerwca 2020 r. zaproponowała tymczasowy instrument na rzecz odbudowy w wysokości 750 mld EUR, zwany Next Generation EU, w celu zwiększenia siły oddziaływania finansowego budżetu UE.

2.2. Instrument na rzecz odbudowy jest osadzony we wzmocnionych wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027, aby sprawnie skierować inwestycje tam, gdzie są najbardziej potrzebne, wzmocnić jednolity rynek, zacieśnić współpracę w obszarach takich jak zdrowie i zarządzanie kryzysowe oraz wyposażyć Unię w długoterminowy budżet służący stymulowaniu transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz budowaniu sprawiedliwszej i bardziej odpornej gospodarki.

2.3. Plan odbudowy składa się z dotacji w wysokości 440 mld EUR, która zostanie rozdzielona między wszystkie działy budżetu. Ponadto 60 mld EUR zostanie przekazanych w formie gwarancji. Około 250 mld EUR zostanie przekazanych państwom członkowskim w formie pożyczek.

2.4. Aby sfinansować proponowane środki służące odbudowie gospodarki, Komisja zaciągnie na rynkach finansowych w imieniu Unii do 750 mld EUR pożyczek na środki służące odbudowie gospodarki w latach 2021–2024.

2.5. Aby to umożliwić, Komisja wykorzysta margines elastyczności – różnicę między pułapem zasobów własnych w budżecie długoterminowym (maksymalną kwotą środków, o które Unia może zwrócić się do państw członkowskich w celu pokrycia swoich zobowiązań finansowych) a pułapem rzeczywistych wydatków (pułap płatności w ramach WRF).

2.6. Pułap zasobów własnych ma zostać podwyższony na zasadzie wyjątku i tymczasowo o 0,6 punktu procentowego. Zwiększenie to będzie uzupełnieniem stałego pułapu zasobów własnych – 1,4 % dochodu narodowego brutto UE, który jest proponowany ze względu na niepewność gospodarczą i brexit. Podwyższenie o 0,6 punktu procentowego wygaśnie, kiedy zostaną spłacone wszystkie środki i ustaną wszystkie zobowiązania.

2.7. Dysponując marginesem elastyczności budżetu UE jako gwarancją, UE będzie mogła emitować dług na stosunkowo korzystnych warunkach w porównaniu z wieloma indywidualnymi państwami członkowskimi. Zgromadzone środki zostaną spłacone z przyszłych budżetów UE począwszy od 2027 r., a najpóźniej do 2058 r. Pożyczki te zostaną spłacone przez państwa członkowskie będące pożyczkobiorcami.

2.8. Ponieważ wysokość pożyczki wynosi 250 mld EUR, UE musi wspólnie spłacić 500 mld EUR za pośrednictwem mechanizmu zasobów własnych (UE byłaby jednak również odpowiedzialna w przypadku pozostałych 250 mld EUR za zobowiązania z tytułu pożyczek, w odniesieniu do których państwa członkowskie nie wywiązałyby się z płatności).

2.9. Aby ułatwić spłatę pozyskanego finansowania rynkowego i jeszcze bardziej pomóc w zmniejszeniu presji na budżety krajowe, Komisja proponuje dodatkowe nowe zasoby własne – oprócz tych już zaproponowanych – na późniejszym etapie okresu finansowego 2021–2027. Będą one ściśle związane z priorytetami UE (zmianą klimatu, gospodarką o obiegu zamkniętym i sprawiedliwym opodatkowaniem).

2.10. Wykorzystanie środków z pakietu na rzecz odbudowy opiera się na trzech filarach.

2.10.1. FILAR 1 – Wspieranie państw członkowskich w wysiłkach na rzecz odbudowy, naprawy i wyjścia z kryzysu w lepszej formie: obejmuje ono szereg instrumentów wspierających inwestycje i reformy w państwach członkowskich, koncentrując się na tych obszarach, w których skutki kryzysu i potrzeby w zakresie odporności są największe:

- nowy Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w wysokości 560 mld EUR, który zostanie wykorzystany na inwestycje i reformy na rzecz odbudowy i zwiększania odporności,
- inicjatywa REACT-UE zapewni do 2022 r. 55 mld EUR dodatkowego finansowania w ramach polityki spójności,
- zmiany w Europejskim Funduszu Społecznym Plus,
- wniosek dotyczący wzmocnienia Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji do kwoty 40 mld EUR,
- wniosek dotyczący wzmocnienia budżetu Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich o 15 mld EUR.

2.10.2. FILAR 2 – Ożywienie gospodarki i pomoc w rozruszaniu prywatnych inwestycji:

- nowy instrument wsparcia wypłacalności, w ramach którego gwarancja budżetowa UE zostanie wykorzystana do zmobilizowania zasobów prywatnych w celu pilnego wsparcia kapitału własnego rentownych przedsiębiorstw europejskich ze wszystkich sektorów gospodarki,
- wzmocniony program InvestEU, który doskonale nadaje się do stymulowania inwestycji i wspierania polityki Unii podczas odbudowy w obszarach takich jak zrównoważona infrastruktura, innowacje i transformacja cyfrowa,
- w ramach programu InvestEU Komisja proponuje utworzenie Instrumentu na rzecz Inwestycji Strategicznych, który zwiększy odporność Europy dzięki budowaniu strategicznej autonomii w kluczowych łańcuchach dostaw na szczeblu europejskim.

2.10.3. FILAR 3 – Wyciąganie wniosków z kryzysu i reagowanie na strategiczne wyzwania stojące przed Europą:

- nowy Program UE dla zdrowia w wysokości 9,4 mld EUR w celu zapewnienia, by Unia miała krytyczne zdolności pozwalające na szybką reakcję na przyszłe kryzysy,
- zwiększenie o 2 mld EUR środków przeznaczonych na unijny mechanizm ochrony ludności rescEU,
- zwiększenie środków na „Horyzont Europa” do kwoty 94,4 mld EUR,
- zwiększenie środków w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej do 86 mld EUR za pośrednictwem nowej gwarancji na działania zewnętrzne oraz przeznaczenie dodatkowego 1 mld EUR na Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju,
- zwiększenie środków przeznaczonych na Instrument Pomocy Humanitarnej o 5 mld EUR.

2.11. Oprócz wzmocnień w ramach Next Generation EU Komisja proponuje wzmocnienie kolejnych programów, aby mogły odegrać pełną rolę w zwiększaniu odporności Unii i stawianiu czoła wyzwaniom związanym z pandemią i jej konsekwencjami:

programu „Cyfrowa Europa”; instrumentu „Łącząc Europę”; Programu na rzecz jednolitego rynku i programów wspierających współpracę w dziedzinie podatków i cel; programów Erasmus+; Kreatywna Europa; wspólnej polityki rolnej i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego; Funduszu Azylu, Migracji i Integracji i Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami; Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego; unijnej pomocy przedakcesyjnej.

2.12. Fundusz na rzecz odbudowy uwzględniono w strukturze budżetu UE. W związku z tym wypłata będzie wymagała programowania i jest powiązana z europejskim semestrem (a zatem z warunkowością makroekonomiczną). Jest ona również powiązana z systemem zarządzania budżetem i systemem kontroli budżetowej Komisji Europejskiej i ma do niej zastosowanie kontrola budżetowa Parlamentu Europejskiego.

2.13. Aby wypełnić okres przejściowy do czasu ratyfikacji zmienionej decyzji w sprawie zasobów własnych i udostępnić niezbędne środki finansowe pracownikom, przedsiębiorstwom i państwom członkowskim już w 2020 r., Komisja proponuje również dostosowanie obecnego długoterminowego budżetu na lata 2014–2020 w celu umożliwienia wyższych wydatków jeszcze w 2020 r.

2.14. Unijna strategia wzrostu, Europejski Zielony Ład – w tym zaproponowany w styczniu mechanizm sprawiedliwej transformacji – oraz unijna strategia cyfrowa i przemysłowa mają zasadnicze znaczenie dla trwałej odbudowy gospodarczej UE i nadal stanowią centralny element wniosków Komisji, ponieważ odgrywają kluczową rolę w ożywieniu naszej gospodarki i przygotowaniu przyszłości dla następnego pokolenia. Inwestycje i reformy mające na celu ich przyspieszenie będą musiały w związku z tym zostać uwzględnione we wszystkich krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności.

2.15. Chociaż w maju 2018 r. Komisja zaproponowała wyeliminowanie wszystkich korekt po stronie dochodów (rabatów), to jednak biorąc pod uwagę skutki gospodarcze pandemii COVID-19, przyjmuje obecnie stanowisko, że stopniowe znoszenie rabatów i plan odbudowy mogłyby pociągnąć za sobą nieproporcjonalny wzrost składek niektórych państw członkowskich w kolejnym budżecie długoterminowym. Chcąc tego uniknąć, Komisja proponuje, aby obecne rabaty były stopniowo znoszone w znacznie dłuższym okresie.

2.16. Kluczowym elementem pakietu na rzecz odbudowy pozostaje wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia w sprawie ochrony budżetu UE przed uogólnionymi brakami w zakresie praworządności.

3. Uwagi ogólne

3.1. Jeśli chodzi o prezentację poświęconą planowi odbudowy, którą przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen przedstawiła Parlamentowi Europejskiemu w dniu 27 maja 2020 r., EKES szczególnie docenia i podziela głębokie i istotne motywacje, które doprowadziły do powstania Next Generation EU. Instrument ten jest sprawiedliwym paktem międzypokoleniowym, który stworzy wzmocnioną i zorientowaną na przyszłość Unię Europejską. W jego ramach dostępne będą odpowiednie narzędzia, które sprawią, że Unia będzie silniejsza i spójniejsza, tak aby przyszłe pokolenia czerpały z tego instrumentu znaczące korzyści, a nie tylko poniosły ciężar zaciągniętego obecnie bardzo długoterminowego długu.

3.2. EKES przytacza w szczególności następujące powody, dla których wniosek jest nadzwyczajny, a nawet rewolucyjny:

- po raz pierwszy zasoby budżetowe UE mają działać z ukrytym długiem, który będzie podlegał spłacie przez następnych 30 lat,
- po raz pierwszy środki byłyby pożyczane na rynkach finansowych, a rozwiązanie byłoby poddane badaniu rynkowemu; w tym czasie cała suma byłaby gwarantowana przez UE jako całość,
- rozwiązanie to mogłoby doprowadzić do zwiększenia w przyszłości zasobów własnych UE i związanego z tym zmniejszenia jej bezpośredniej zależności od składek państw członkowskich,
- zwiększyłyby ono również bazę finansową Unii z obecnego poziomu 1,1 % PKB UE do około 1,7 % w ujęciu porównawczym,
- rozwiązanie to jest bardzo pomocne – nie tylko dla osób bezpośrednio dotkniętych pandemią, ale także dla tych, które potrzebują pomocy w przeprowadzeniu reform strukturalnych,
- wniosek w bardzo dużej mierze opiera się na wykorzystaniu instrumentów finansowych, które zapewnią bardziej efektywną redystrybucję zasobów.

3.3. Na tym etapie konieczne jest uniknięcie wzajemnych negatywnych reperkusji poprzez okazanie solidarności z krajami najbardziej dotkniętymi pandemią lub o słabszych gospodarkach ze względu na występujące obecnie nierówności i ograniczenia strefy euro.

3.4. EKES przyjmuje do wiadomości zapowiedź programu Next Generation EU, jak również propozycję zawartą w zmienionym wniosku dotyczącym WRF na lata 2021–2027, aby zwiększyć bazę podatkową (budżetową) UE i dostosować ją do obecnych pilnych potrzeb. Proponowane środki polityki budżetowej stanowią również uzupełnienie działań, które podjęto już w ramach polityki monetarnej i strukturalnej, a także w ramach regulacyjnych.

3.5. W wielu poprzednich opiniach, a zwłaszcza w opinii z 2018 r. w sprawie WRF na lata 2021–2027, EKES wzywał do zapewnienia silnego budżetu UE oraz do wyposażenia UE w zasoby finansowe, by wiarygodnie zrealizować jej program polityczny ⁽¹⁾.

3.6. Jeśli chodzi o finansowanie budżetu UE, EKES i Parlament Europejski od dawna wzywają do zapewnienia wystarczająco dużej kwoty autonomicznych, przejrzystych i sprawiedliwych zasobów własnych oraz do odejścia od dominacji składek opartych na DNB. EKES popiera ustalenia Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych, której przewodniczy Mario Monti ⁽²⁾. Metody uzyskiwania dochodów powinny uzupełniać i wzmacniać cele polityki UE. EKES z zadowoleniem przyjmuje zatem wniosek Komisji dotyczący dodatkowych rzeczywistych zasobów własnych ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106, Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 131, , Dz.U. C 75 z 10.3.2017, s. 63 oraz Dz.U. C 34 z 2.2.2017, s. 1.

⁽²⁾ PRZYSZŁE FINANSOWANIE: sprawozdanie końcowe i zalecenia Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych, grudzień 2016 r. https://ec.europa.eu/budget/mff/hlgor/library/reports-communication/hlgor-report_20170104.pdf.

⁽³⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106 oraz Dz.U. C 81 z 2.3.2018, s. 131.

3.7. EKES wzywa Komisję Europejską do opracowania dokumentu bazowego dotyczącego polityki i do opracowania testu wykonalności w zakresie własnych zasobów finansowych. EKES rozumie, że przyjęcie ostatecznego rozwiązania zajmie trochę czasu. Przydałoby się jednak wyeliminować obecną niepewność co do sposobu finansowania budżetu UE. Bez rozwiązania cała ta koncepcja jest bardzo krucha.

3.8. EKES przyjmuje do wiadomości wniosek Komisji w kontekście planu odbudowy, by stopniowo wycofywać obecne rabaty dla niektórych państw członkowskich będących płatnikami netto przez dłuższy okres, niż zaproponowano w 2018 r. EKES podtrzymuje jednak swoje stanowisko wyrażone w niedawnych opiniach, w których ostatecznie wzywa do zniesienia wszystkich rabatów ⁽⁴⁾.

3.9. Ponieważ Next Generation EU włączono do budżetu UE, będzie to za sobą pociągało powiązanie z europejskim semestrem – pod względem warunkowości – oraz z systemem zarządzania i kontroli Komisji, który jest również kontrolowany przez Parlament Europejski. EKES zwraca uwagę, że potencjalne konflikty między państwami członkowskimi a Komisją lub między Komisją a Parlamentem Europejskim mogą prowadzić do znacznych opóźnień w wypłacie środków.

3.10. EKES uważa, że państwa członkowskie muszą znacznie poprawić swoją zdolność programowania, jeżeli w pierwszych trzech latach nowych ram finansowych mają zostać rozdzielone i skutecznie wykorzystane dodatkowe środki w wysokości 165 mld EUR. Zaleca również, aby Komisja rozważyła uelastycznienie przepisów w celu wsparcia państw członkowskich w zakresie wymaganego dodatkowego programowania.

3.11. EKES z zadowoleniem przyjmuje pismo wystosowane przez przewodniczących głównych grup politycznych Parlamentu Europejskiego, w którym zachęcają oni Radę Europejską i Radę do szybkiego osiągnięcia porozumienia na podstawie wniosku Komisji. EKES zgadza się również z rezolucją Parlamentu z dnia 15 maja 2020 r., w której Parlament opowiada się za przyjęciem pakietu na rzecz odbudowy w wysokości 2 bln EUR w celu przeciwdziałania skutkom COVID-19 ⁽⁵⁾.

3.12. EKES przyznaje, że pakiet mający na celu ustanowienie instrumentu na rzecz odbudowy i dostosowanie WRF na lata 2021–2027 do potrzeb okresu po pandemii COVID-19 uznaje się za nadzwyczajny krok w finansowaniu UE, jest on jednak również niezbędny i pilny. Polityka budżetowa UE w obecnych okolicznościach byłaby po prostu niewystarczająco elastyczna i niezdolna do wspierania jakiegokolwiek działania, które mogłoby w widoczny sposób pomóc w rozwiązaniu sytuacji kryzysowej.

3.13. EKES rozumie również, że wniosek ten jest najlepszym możliwym rozwiązaniem w obecnej sytuacji politycznej.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Jeżeli chodzi o Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, EKES bardzo docenia proponowane powiązanie z procesem europejskiego semestru, jak również z planami odbudowy i zwiększania odporności, które mogą stanowić podstawę finansowania i punkt odniesienia dla finansowania.

4.2. W odniesieniu do inicjatywy REACT-EU EKES z zadowoleniem przyjmuje nie tylko dość zdecydowane zwiększenie podstawy polityki spójności, ale także wyjątkowe zasady elastyczności mające na celu zapewnienie znacznego wsparcia dla obszarów wymagających działań i dla pilnych priorytetów.

4.3. EKES zdecydowanie popiera również znaczne zwiększenie przydziału środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz proponowane działania w ramach pozostałych filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji. Opracowywany system może teraz w łatwiejszy i bardziej zdecydowany sposób wesprzeć strukturalną transformację w kierunku nowych i bardziej zróżnicowanych rodzajów działalności gospodarczej, co jest kluczowym elementem Europejskiego Zielonego Ładu.

4.4. Aby powrócić do sytuacji gospodarczej sprzed kryzysu, bardzo ważne jest stworzenie korzystnych warunków dla inwestycji prywatnych. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący ustanowienia instrumentu wsparcia wypłacalności, który powinien pomóc zdrowym przedsiębiorstwom dotkniętym pandemią.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106.

⁽⁵⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0124_PL.html

- 4.5. EKES docenia treść drugiego filaru programu Next Generation EU, w którym skoncentrowano się na ożywieniu działalności inwestycyjnej, która będzie wspierana przez innowacyjne instrumenty finansowe.
- 4.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje treść trzeciego filaru programu Next Generation EU, który dotyczy kwestii należących do tej pory głównie do kompetencji państw członkowskich.
- 4.7. EKES uważa, że struktura programu Next Generation EU jest dobrze wyważona i odpowiada potrzebom, które należy zaspokoić za pomocą wspólnych zasobów UE, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady pomocniczości.

Bruksela, dnia 16 lipca 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
